

סקר רגישות קווי מלונים להתמוטטות השיח

1992/93

רוני כהן, יוסי בורגר - מינהל המחקר החקלאי - תחנת ניסיונות נוה יער
רבקה אופנברך - ערבה תיכונה וצפונית

התמוטטות צמחי מלון (SUDDEN WILT) מוכרת בערבה מזה זמן רב. הנזק מההתמוטטות רב ויכול להגיע עד לאובדן מוחלט של היבול. הגורמים לתופעה זו אינם ברורים למרות מאמץ מחקרי ממושך. נראה שהגורמים לתופעה הם שילוב של תנאי עקה בהם שרניים הצמחים יחד עם פגיעה של פתוגנים. גורמי מחלה אלו אינם פוגעים בצמחים כאשר אלו שרניים בתנאי גידול מיטביים. בסתיו 1992 נסקרה רגישותם של 50 קווי מלונים להתמוטטות. קווים אלו הכילו זנים מסחריים, קווי טיפוח וקווי אינטרדוקציה. התצפית (2 חזרות 10 צמחים כ"א) נערכה בעין-יהב בחלקה שלא טופלה קודם לשתילה במתיל ברומיד. נמצאו הבדלים בקצב וחומרת ההתמוטטות בין הקווים השונים. נמצאו מספר קווי אינטרדוקציה שנשארו בריאים עד הבשלתם, מועד בו הסתיימה התצפית.

קווים שהצטיינו בסתיו 1992 וקווים חדשים קרובים גנטית נבחרו להמשך מפורט של הניסויים באביב 1993, סה"כ 46 קווים. שני ניסויים במתכונת זהה (4 חזרות, 5 צמחים לחלקה) נערכו בעין יהב (על אותה חלקה סתוית) ובחלקה חדשה בעין-תמר. בעין-תמר לא נצפתה התמוטטות וכל הקווים הנבדקים הבשילו כשורה. בניסוי בעין-יהב זהו 8 קווי מלונים שלא התמוטטו עד לסיום הניסוי בעוד זני הביקורת התמוטטו לחלוטין. קווים אלו הכילו טיפוחי מלונים אמריקאים (קנטלופ), קווי טיפוח מטיפוס גליה ומלופונים.

איתור קווי מלונים שאינם מתמוטטים בתנאי הערבה יכול לשמש כלי מחקרי

רב ערך היות והוא מספק לראשונה אפשרות של השוואה בין גנוטיפים מתמוטטים לאלה העמידים למחלה זו.

המחקר העתידי יעשה שימוש באפשרויות החדשות ויתרכז בלימוד הגורמים לתופעה, בלימוד ההורשה של העמידות ובטיפוח טיפוסי מלונים עמידים או סבילים למחלה.